

☞ ”Kunnes jälleen tapaamme”

aütoro Juha Metsäkallas · publikigita 2019-11-14

Kunnes jälleen tapaamme oli vuonna 1982 televisiossa näytetty 13-osainen sarja, joka sijoittui pieneen itäanglialaiseen kylään Englannissa. Sotaan turtuneiden paikallisten elämä muuttuu täydellisesti vuonna 1943, kun kylään sijoitetaan yhdysvaltalainen pommituslaivue. En muista sarjasta muuta kuin, että sen tunnussävelestä tuli suosittu Suomessa.

Arvatenkin sarjaan juoneen kuului lennoilta palaavien sotilaiden odottaminen: ketkä palaavat, ketkä eivät¹.

☞☞ Odotan, kunnes palaat

Miten kääntyisi esperantoksi ”Odotan, kunnes palaat”? Odottaminen on tässä tapauksessa *atendi*, kunnes *ĝis* ja palaaminen *reveni*. Eikös tämä ole selvä?

- *Mi atendas, ĝis vi revenas.*

Eipäs hätäillä. Virkkeessä on kaksi lausetta: päälause (”mi atendas”) ja sivulause (”ĝis vi revenas”). Koska päälauseessa mainittu odottaminen tapahtuu juuri nyt, sivulauseen palaaminen täytyy tapahtua tulevaisuudessa eli verbimuodon pitäisi olla futuuri.

- *Mi atendas, ĝis vi revenos.*

Toisekseen päälauseen odottamisen voi esperantossa tulkita kehoitukseksi, käskyksi itselleen.

- *Mi atendu, ĝis vi revenos.*

Suomeksi itseähän ei tuolla tavoin voi kärkeä, ja muutenkin *u-modon* käyttö muutoin kuin selvinä käskynä on minulle outoa, joten pitäydyn toistaiseksi as-muodossa.

Tuota, eikös sivulauseessa pitäisi olla *ĝis kiam*? Ei, pelkkä *ĝis* on oikein. Toki on olemassa kysymys ”mihin asti”.

- *Ĝis kiam ili restos tie?* : Mihin asti he ovat siellä/jäävät sinne?

joka voi olla kysyvänä sivulauseenakin

- *Mi demandis, ĝis kiam ili restos tie* : Kysyin, mihin asti he aikoivat jäädä sinne².

Nyt vain on niin, ettei virkkeessä

- Odotan, kunnes palaat.

ole kysyvää sivulausetta vaan **kunnes-alistuskonjunktio**lla alkava sivulause. Sana "kunnes" ei aloita kysymystä, joten sivulauseessa on pelkkä *ĝis*.

Huomaa, että kunnes-lause aina tarkoittaa enemmän tai vähemmän hetkellistä tekemistä. Tällöin sen predikaatissa, aikamuodossa taipuneessa verbissä, ei voi olla pitkäkestoista tekemistä osoittavaa *ad*-päätettä. Eihän vastaava suomenkielinen virkekään

- Odotan, kunnes palaillet.

ole juuri tästä syystä yleiskielen sääntöjen mukainen. Mutta eivät pitkäkestoista tapahtumaa osoittavat verbit aina sisällä tuota päätettä

- **Mi restis, ĝis la infano dormis** → *Mi restis, ĝis la infano **ek**dormis* : Jäin odottamaan, kunnes lapsi nukkuu → nukahti.

Kyseessä on esperanton aikakäsitykseen kuuluva asia nimeltä aspekti, josta kirjoitin [aiemmin](#), joten en nyt tässä palaa siihen. Totean vain, että slaavilainen vaikutus näkyy tässä(kin) kohtaa suomessa.

Suomenkielinen yleensä jättää automaattisesti kieltosanan pois kunnes-sivulauseesta, mutta muunäidinkieliset toisinaan lisäävät.

- **Mi rifuzos kredi al viaj vortoj, ĝis vi ne donos pruvojn.**

Virkkeen lienee kuitenkin tarkoitus ilmaista, että uskomisen kieltäminen loppuu sillä hetkellä, kun todistat sanasi. Oikea ilmaisu on tällöin

- *Mi rifuzos kredi al viaj vortoj, **ĝis** vi donos pruvojn* : Kieltäydyn uskomasta sanojasi, kunnes annat todisteita.

Vaihtoehtoisesti voi käyttää alistuskonjunktiona sanaa *dum*, mutta tällöin kieltosana on pakollinen merkityksen säilyttämiseksi.

- *Mi rifuzos kredi al viaj vortoj, **dum** vi **ne** donos pruvojn* : Kieltäydyn uskomasta sanojasi, niin kauan kuin et anna todisteita.

Sana *ĝis* voi siis esiintyä kysymyksessä, kysyvässä sivulauseessa ja alistuskonjunktioilla alkavassa sivulauseessa.

- *Ĝis kiam ili restos tie?*
- *Mi demandis, ĝis kiam ili restos tie.*
- *Mi atendas, ĝis vi revenos.*

☺☺ **Kunnes jälleen tapaamme**

Entäs tuo televisiosarjan nimi? "Kunnes" on *ĝis*, kuten olen edellä selittänyt. "Jälleen"

hoitunee verbiin liitettävällä etuliitteellä *re-* tai adverbillä *denove* tai *ree*. "Tapaamisesta" olen kirjoittanut kokonaisen [artikkelin](#), joten en tässä toista yksityiskohtia. Koska sarjan nimi sisältää vastavuoroisuuden idean - minä näen sinut ja sinä minut - eri tapaamista ilmaisevista verbeistä parhain lienee *renkontiĝi*.

Jotenkin sarjan nimeen, aikakauteen ja tapahtumiin mielestäni sopii dramatiikkaa lisäävä *u-modo*, joten...

Rosie jäi aidan taakse sydän pakahtumisillaan katsomaan, kun pommikone nousi verkkaisesti aamun kajon valaisemalle taivaalle liittyäkseen muodostelmaan, joka jonkin ajan kuluttua katoaisi horisonttiin. Tuo rujo metallinen kuori kantoi mukaan Jackia ja yhdeksää muuta miestä, eikä Rosie voinut olla purskahtamatta kyyneliin ajatellessaan, ettei Jack kenties palaakaan: *Ĝis ni renkontiĝu denove...*

1. Sotilaat eittämättä kuuluivat Yhdysvaltain 8. ilma-armeijaan, joka vastasi Saksan ja sen miehittämien alueiden pommitamisesta **päivisin**. Pommituslennot päivänvalossa vihollishävittäjien ja ilmatorjunnan suojaamiin kohteisiin olivat vaarallisia. Kolmenkymmenen koneen menettäminen per päivä oli tavanomaista. Vertailun vuoksi Suomen ilmavoimien koko vahvuus jatkosodan alussa oli vain 550 konetta eli yhdysvaltalaiset menettivät reilussa kahdessa viikossa Suomen ilmavoimien verran koneita.
2. Virke osoittaa esperanton aikamuotojen suhteellisuuden. Kysyminen tapahtui menneisyudessa ("demandis"), mutta kysymisen hetkellä poislähteminen oli tulevaisuudessa ("restos"). Ainakin minun on usein vaikea ymmärtää tällaista suhteellista aikakäsitystä.

La origina artikolo estas publikigita 2019-11-14 en la retejo **Finna bablejo** kun rubriko "**Kunnes jälleen tapaamme**". Ĉi tiu PDF-versio estas kreita 2020-01-26. Vidu ankaŭ la aliajn afiŝojn de tipo [artikolo](#).